

виставкова зала, де проводяться оглядові лекції з історії космонавтики і введення в спеціальність для студентів навчальних закладів. Нині тут розташований громадський інформаційно-виставковий центр Mediaprostir.

Головним енергетичним серцем міста є Придніпровська теплова електростанція. Встановлена виробнича потужність якої складає 1765 МВт. Станція введена в експлуатацію в грудні 1954 року, електростанція в подальшому постійно нарощувала свою потужність. Основний вид палива: вугілля; газ та мазут – резервні [5].

Таким чином, можна стверджувати, що виробничі підприємства м. Дніпра є значним підґрунтям для розвитку промислового туризму в місті, завдяки чому воно має всі можливості зайняти місце головного осередку даного виду туризму в Україні.

Список використаних джерел та літератури

1. Дніпровський металургійний завод [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukr.evraz.com/>
2. Дніпровський трубний завод [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aodtz.dp.ua/>
3. Інтерпайп сталь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://interpipesteel.biz/>
4. Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.yuzhnoye.com/ua/home/>
5. Публічне акціонерне товариство «ДТЕК Дніпроенерго». Придніпровська ТЕС [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://dniproenergo.ua>

*Дністрянська Наталія Іванівна,
кандидат географічних наук, асистент,
НУ «Львівська політехніка»*

ВПОРЯДКУВАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНА АКТУАЛІЗАЦІЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ЛЬВІВСЬКОГО ПЕРЕДКАРПАТТЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

Львівське Передкарпаття охоплює територію Дрогобицького, Самбірського, Старосамбірського та Стрийського адміністративних районів, які розташовані на межі рівнинної та гірської місцевості. Його заселення і культурний розвиток завжди були пов'язані як з прилеглими рівнинними територіями, так і з особливостями освоєння гірської

місцевості. На сьогодні сільська місцевість Львівського Передкарпаття є найбільш густозаселеною, тут знаходиться чимала кількість природних та історико-культурних ресурсів. Разом з тим, враховуючи сучасну економічну ситуацію, це найбільш депресивна частина області.

У передгірських районах знаходиться широка мережа об'єктів природного та історико-культурного походження, які можуть мати туристичне значення за належної інформаційної підтримки та створення належної інженерної та соціально-культурної інфраструктури. Це, зокрема, дерев'яні церкви, датовані XV-XVI ст., деякі з яких є пам'ятками архітектури національного значення. У селах названих районів можна зустріти і руїни фортець та занедбані замки. Не менша кількість і відомих природних об'єктів, серед яких є давні лісові урочища з 300 літніми дубами та ботанічні пам'ятки природи місцевого значення.

Отже, передумовою активізації туризму у цій частині Львівської області є детальна інвентаризація ресурсної бази. В цьому аспекті в розрізі адміністративних районів можна виділити такі туристичні ресурси:

- історико-культурні та сакральні об'єкти Старосамбірського району: с. Викоти (дерев'яна церква (1671) є пам'яткою архітектури національного значення), с. Грубичі (в лісі біля села знаходиться Храм (1467) народна назва якого «Пастушкова» церква), с. Спас (штучні греблі-водоспади (1910), с. Тарнава (мурований замок Гербуртів (1566), с. Стрілки (давня фортеця), с. Созань (дерев'яна церква датується (1530), с. Скелівка (дерев'яна церква (1790), с. Нове Місто (готичний костел (1463) та ратуша), с. Лаврів (монастир (1547) [1];

- природні об'єкти Старосамбірського району: с. Бусовисько (Спаський чи Соколів камінь), с. Катина (заповідне урочище); с. Муроване (парк XVIII ст. та алея вікових лип) [1];

- історико-культурні та сакральні об'єкти Самбірського району: с. Містковичі (дерев'яна церква (1634), с. Викоти (пам'ятка архітектури національного значення – дерев'яна церква (1507), с. Максимовичі (дерев'яна церква (1507), с. Баранівці (дерев'яна церква (1510), с. Залужани (розкопки поселення III тисячоліття до н.е. – епохи міді), с. Кульчиці (могильний курган (III тис. до н.е.), виявлено залишки поселення епохи заліза VII—VI ст. до н. е), с. Ралівка (церква (1507), с. Велика Озимина (дерев'яна церква (1673), с. Городище (три кургани кінця бронзової доби (поч. I тис. до н.е.) та давньоруське городище XI-XIII ст., діючий дерев'яний храм (1889) – пам'ятка дерев'яної сакральної архітектури), с. Шептичі (одне з найстаріших сіл, відоме як

родовий маєток Шептицьких, дерев'яна церква (1507), с. Новосілки Гостинні (церква (1700) [2];

- природні об'єкти Самбірського району: с. Воля-Блажівська (найстаріший у області дуб, його вік понад 300 років), с. Чайковичі (заповідник, Віковий дуб), с. Вільшаник (природне джерело високомінералізованої води типу «нафтуса»), с. Чернихів (гарячий гейзер) [2];

- історико-культурні та сакральні об'єкти Стрийського району: с. Баня Лисовицька (солеварні (1541), с. Стрілків (дерев'яна церква (1650), с. Йосиповичі (дерев'яна церква (1667), с. Верчани (дерев'яна церква і дзвіниця XVIII ст. - внесені до реєстру пам'яток архітектури національного та місцевого значення), с. Добрівляни (дерев'яна церква (1738), с. Підгірці (дерев'яна церква (1810) та дзвіниця (1810) внесені до реєстру пам'яток архітектури національного значення), с. Розгірче (скельний монастир (XV ст.) [3];

- природні об'єкти Стрийського району: с. Баня Лисовицька (дуб Франца Йосифа — ботанічна пам'ятка природи місцевого значення), с. Бережниця (парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва XIX ст. місцевого значення), с. Лотатники (заповідне урочище «Березовий гай») [3];

- історико-культурні та сакральні об'єкти Дрогобицького району: с. Волоща (дерев'яна церква (1515), дерев'яний костел (1701), с. Битків (на околиці села знаходиться курган, його було досліджено у 1998-1999 рр. Основним об'єктом, виявленим у кургані, є рештки поховальної камери), с. Глинне (в урочищі Солтисова гора відкрили великий курганный могильник, який містить 51 курган, а його довжина 2 км.), с. Бистриця (дерев'яна церква (1888), с. Бистриця-Гірська (дерев'яна церква (1902), с. Бійничі (залишки середньовічних оборонних споруд та церква XVI ст.), с. Верхні Гаї (дерев'яна церква (1910), с. Волоща (дерев'яна церква (1897), с. Вороблевичі (мурована та дерев'яна церкви (1773), с. Глинне (дерев'яна церква-каплиця (1876), с. Городківка (дерев'яна церква (1923), с. Грушів (дерев'яна церква (1671), с. Далява (давня дерев'яна церква (перша згадка 1589), с. Добрівляни (дерев'яна церква (1875), с. Котоване (археологічна пам'ятка датована неолітом і енеолітом, поселення давньоруського часу), с. Летня (дерев'яна церква XVII ст.), с. Майдан (дерев'яна вілла-палац 1936), с. Монастир-Дережицький (дерев'яна церква (1899), с. Монастир-Лішнянський (дерев'яна церква (1698), с. Нагуєвичі (дерев'яна церква (1801), с. Новий Кривчик (мурована церква (1695) є пам'яткою архітектури державного значення), с. Новошичі (дерев'яна церква (1791), мури

Штілецького панського маєтку (XVIII ст.), с. Попелі (дерев'яна церква (XIV ст.), с. Снятинка (дерев'яна церква (1589) [4];

- природні об'єкти Дрогобицького району: с. Бистрий (реліктова липа, яка належить до ботанічних пам'яток природи місцевого значення), с. Верхні Гаї (заповідне урочище «Лазі»), с. Нагуєвичі (дуб Франка), с. Снятинка (ботанічна пам'ятка природи «Алея вікових лип») [4].

Названі об'єкти на сьогодні лише частково популяризуються органами районної влади. Ще меншою є їхня популяризація органами сільського самоврядування. Тому необхідно провести їхню паспортизацію та створити в межах адміністративних районів цілісні інформаційні системи туристичних ресурсів. Важливим джерелом популяризації названих туристичних ресурсів можуть стати заклади освіти, які так чи інакше мають проводити краєзнавчу туристичну роботу серед школярів.

Поєднання різних туристичних ресурсів в межах Львівського Передкарпаття, збереження етнічних та сільськогосподарських традицій в цьому субрегіоні свідчить про наявність значних перспектив для розвитку насамперед сільського зеленого туризму, який можна поєднувати з етнічним та екологічним. Але тут важливою є популяризація серед місцевого населення цього виду туристичної діяльності, його професійна та кадрова підготовка.

Саме активізація та розвиток туризму в сільській місцевості Львівського Передкарпаття дасть змогу передгірським поселенням подолати депресивність розвитку та забезпечити позитивну економічну динаміку.

Список використаних джерел та літератури

1. Населені пункти Старосамбірського району // Електронний ресурс. Режим доступу:

https://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Населені_пункти_Старосамбірського_району.

2. Населені пункти Самбірського району // Електронний ресурс. Режим доступу:

https://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Населені_пункти_Самбірського_району.

3. Населені пункти Стрийського району // Електронний ресурс. Режим доступу:

https://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Населені_пункти_Стрийського_району.

4. Населені пункти Дрогобицького району // Електронний ресурс. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Населені_пункти_Дрогобицького_району.

*Жученко Валентина Григорівна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму та рекреації
Київського національного торговельно-економічного університету*

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДИТЯЧОГО ТУРИЗМУ

Дитячий туризм - вид туризму, що спрямований на задоволення дозвілля дітей. До основних суспільних функцій дитячого туризму можна віднести: рекреаційну або оздоровчу, результатом якої є підвищення ефективності навчально-виховного процесу дітей; соціокультурну - туризм допомагає повноцінно використати вільний час дитини, розширити її кругозір, поєднати активний відпочинок з пізнанням світу; виховну - моральне виховання (формування поваги дитини до своїх однолітків, інших людей, довкілля), естетичну (прищеплення дитині любові до культури свого народу та поваги до мистецтва інших народів) і фізичне виховання (орієнтація підростаючого покоління на здоровий спосіб життя, формування активної життєвої позиції).

Попит на дитячий туризм, так само як і пропозиція, носить яскраво виражений сезонний характер і залежить, як правило, від шкільних канікул. Літній період вважається найбільш «високим» сезоном, оскільки саме в цей період і попит, і пропозиція однаково високі і стабільні.

Сьогодні в Україні у галузі дитячого та молодіжного туризму одночасно працюють як комерційні, так і некомерційні організації.

Комерційна сфера складається з туристських фірм, туристських баз і приватних осіб, що працюють зі школярами та підлітками. Діяльність комерційних структур спрямована на отримання прибутку і здійснюється в умовах конкуренції на ринку дитячого та молодіжного туризму.

Некомерційна сфера представлена: державними та муніципальними органами управління; громадськими (самодіяльними) об'єднаннями (туристські клуби, спортивні секції, дитячі та молодіжні громадські організації та рухи).

Розглядаючи дитячий туризм неможливо оминати особливості його організації. Основні напрями дитячого туризму - це туристично-

краєзнавчий, науково-пізнавальний та культурно-просвітницький напрями, які охоплюють певні туристичні заходи.

Найбільш поширеним та масовим заходом туристично-краєзнавчого напрямку є туристичний зліт. Туристичний зліт - форма туристично-краєзнавчої діяльності, яка є оглядом певних досягнень.

Екскурсія - форма науково-пізнавального напрямку, яка проводиться з метою закріплення знань, отриманих на уроках. Вона потребує спеціальної попередньої підготовки, як з боку керівника, так і самих учнів. Саме на екскурсії учні можуть побачити такі об'єкти або процеси, які можна спостерігати в дії (в розвитку) тільки у природі. Екскурсія може мати на меті збір ілюстративного матеріалу (гербарію рослин чи колекції гірських порід та мінералів тощо). Основними методами роботи під час екскурсії можуть бути групові та індивідуальні спостереження.

Експедиція - найбільш складна форма науково-пізнавального напрямку, яка передбачає проведення певних наукових досліджень. Учасники цього заходу крім туристичної підготовки повинні мати ще й навички наукового спостереження. Правильно спланована експедиція буде сприяти фізичному оздоровленню учнів та поглибленню наукових знань з якогось питання. До експедицій слід залучати, головним чином, старшокласників, які вже мають певну туристичну підготовку та інтерес до науково-краєзнавчим дослідженням. Тематика експедицій може бути різноманітною - етнографічною, історико-графічною, геологічною, геоморфологічною чи таке ін.

Культурно-просвітницький напрям дитячого туризму включає походи, екскурсії у ході яких школярі не тільки поглиблюють свої знання з культури, побуту, традицій населення свого краю, а й виконують роботу, яка пов'язана з пропагандою наукових знань чи туризму.

Розвиток молодіжного та дитячого туризму в Україні сьогодні особливо важливий, оскільки саме цей вид туризму має патріотично-виховне значення, дає змогу в юному віці не тільки пізнати свою країну і весь світ, але й реалізувати конституційне право кожної дитини на відпочинок.

Волинська область належить до перспективних регіонів України з розвитку туристично-рекреаційної галузі. Саме тому особливості становлення туризму на Волині є актуальним питанням. Тому за нових економічних і соціальних умов постало питання розробки власних стратегій розвитку. Рекреаційні можливості, історична, культурна спадщина є потенційними ресурсами для розвитку як окремих міст, так і області загалом. Особливо це стосується тих малих міст, які найменше

потерпали від техногенних навантажень. Для більшості з них туризм може стати головною стратегією розвитку.

Існує певний зв'язок між розвитком туризму і розвитком міського середовища. Тут можна виокремити два напрями:

1. Роль великих міст і агломерацій у розвитку міжнародного і внутрішнього туризму. Незважаючи на те, що відпочинком у великих містах охоплені потужні туристичні потоки, його внесок у соціально-економічне життя цих міст є переважно незначним.

2. Роль малих і середніх міст у розвитку туризму. Невеликі міста приваблюють закордонних туристів як осередки культури та самобутності. Туристичні потоки до таких міст набагато менші за чисельністю, але їх роль в соціально-економічному житті є домінантною.

Туристів, що подорожують малими містами Волинської області, небагато порівняно з кількістю туристів, які подорожують до обласного центру - м. Луцька.

Розвиток туризму в містах Волинської області зазнає різноспрямованого і багатоаспектного впливу низки чинників серед яких основними є такі:

- природні (географічне положення міста, клімат, водойми);
- демографічні (чисельність населення, міграційний баланс);
- соціальні (умови життя населення, рівень сервісу, розвиток транспортної мережі);
- культурні (історія, традиції, наявність пам'яток і визначних місць);
- рівень освоєності території (ступінь заселення, насиченість господарськими об'єктами).
- природні (географічне положення міста, клімат, водойми);
- демографічні (чисельність населення, міграційний баланс);
- соціальні (умови життя населення, рівень сервісу, розвиток транспортної мережі).

З року в рік збільшується кількість екскурсантів. Основний контингент екскурсантів - діти, підлітки. Однак, незважаючи на помітні позитивні зрушення, реальні передумови розвитку туризму в області реалізуються далеко не повною мірою. Тим самим область втрачає значні кошти, а також тисячі потенційних робочих місць.

Для залучення широкої аудиторії споживачів туристичних послуг в сегменті дитячого туризму доцільно запропонувати декілька перспективних видів туризму, зокрема:

1. Замковий туризм - Замок Любарта (м. Луцьк), історія якого налічує майже 700 років та не менш важливий замково-палацовий

комплекс XVI - XVIII ст. з мальовничим парком на протилежному боці штучного озера, відомий як «замок князів Радзивілів», робить Волинь особливо привабливою для практичного використання.

2. Релігійний туризм - на Волині знаходиться більше десятка храмів, історія яких важлива не лише для області, але і для всієї України.

3. Пішохідний туризм - волинська земля має всі ресурси для розвитку цього виду діяльності.

4. Екологічний туризм - екологічні стежки у Шацькому національному природному парку («Світязянка» та «Лісова пісня»), у Черемському природному заповіднику та у ландшафтному парку «Припять - Стохід» уже розроблені, але використовуються не в повній мірі.

Дослідження дозволяє стверджувати, що Волинська область має потужні природно-рекреаційні ресурси, історико-культурну спадщину, досить розвинуту туристичну інфраструктуру для великої кількості зацікавлених у розвитку дитячого туризму.

Список використаних джерел та літератури

1. Дитячий туризм : навч.-метод. посіб. / Л. В. Мальцева, Г. О. Сорокіна ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. - Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. - 107 с.

2. Іванов А. Проблеми у сфері літнього дитячого туризму (на прикладі Волинської області) / Андрій Іванов, Тетяна Чичкалюк // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали V Всеукр. наук.-прак. конф. - Львів, 2006. - С. 159 - 162.

3. Кан Ю. Основні принципи та підходи до дитячо-юнацького туризму / Юрій Кан // Актуальні проблеми юнацького спорту : матеріали VI Всеукр. наук.-прак. конф. - Херсон, 2008. - С. 251- 254.

4. Малиновська О., Іванова Ю. Географія дитячого туризму // Краєзнавство, географія, туризм, № 44 (577), листопад 2008, с. 3 - 5

5. Пангелов Б.П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: навч. посіб. / Б.П. Пангелов. - Київ: Академвидав, 2010. – 248 с.